

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 526/2019-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1/2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1/2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Dunajská Streda prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 1/2014 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Dunajská Streda povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Dunajská Streda je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur šesťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej stranou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C 1/2014,

ktoré začalo 12. septembra 2013 doručením návrhu Slovenského plynárenského priemyslu, a. s. (ďalej len „pôvodný žalobca“), na vydanie platobného rozkazu. Predmetom napadnutého konania bol pôvodne nárok na zaplatenie istiny 548,45 € s príslušenstvom z titulu nezaplatených faktúr za spotrebu plynu. Okresný súd vyhovel návrhu pôvodného žalobcu platobným rozkazom z 3. októbra 2013, sťažovateľka však proti nemu podala odpor. Po zrušení platobného rozkazu pôvodný žalobca vzal návrh späť v časti sumy 81,52 €, predmetom konania tak zostala suma 464,93 €. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 20. januára 2015, ktorým žalobu zamietol. Na základe odvolania pôvodného žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 24 Co 647/2015 z 30. novembra 2016 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1 Sťažovateľka okrem prehľadu procesných úkonov okresného súdu a strán napadnutého konania v odôvodnení ústavnej sťažnosti označila šesťročnú dĺžku predmetného konania za neprimeranú, poukázala na to, že podanie žaloby v tejto veci nebolo zapríčinené ňou, ale pôvodným žalobcom, ktorý v konaní nevie preukázať dôvodnosť svojho nároku, ďalej na to, že predmetná vec nie je právne ani skutkovo zložitá a ona sama k vzniku prietáhov v tomto konaní nijako neprispela. Postup okresného súdu v predmetnom konaní bol podľa sťažovateľky poznačený nečinnosťou a neefektívnou činnosťou, v dôsledku čoho u nej dochádza k porušovaniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, čím sa predlžuje dlhodobý jej stav právnej neistoty.

2.2 Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o porušení jej základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, aby prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania v sume 415,51 €.

3. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 526/2019 zo 17. decembra 2019 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, na ďalšie konanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu v predmetnej veci vyjadril listom č. Spr 80/2020 z 31. januára 2020, v ktorom uviedol, že sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti opísaný priebeh napadnutého konania súhlasí s obsahom spisu v predmetnej veci, s výhradou, podľa ktorej posledné pojednávanie uskutočnené 22. januára 2019 bolo odročené na neurčito na účel doplnenia dokazovania, resp. doplnenia správy podľa úpravy na liste č. 116, a nie bezdôvodne, ako tvrdila sťažovateľka.

4.1 Podľa okresného súdu predmetná vec síce nie je právne zložitá, avšak po stránke skutkovej ju možno označiť za zložitú vzhľadom na to, že tvrdenia strán sporu sa zásadne rozchádzajú, čo vyvolalo potrebu zadovážiť viacero listín a podkladov potrebných pre rozhodnutie v merite veci prostredníctvom opakovaných výziev aj na subjekty iné ako strany sporu. Okresný súd uviedol, že vo veci bolo rozhodnuté prvýkrát po pätnástich mesiacoch od podania žaloby. Po zrušení prvého rozsudku okresného súdu bolo potrebné na základe usmernenia krajského súdu vykonať dokazovanie na preukázanie „*obdobia znefunkčnenia plynomeru, za tým účelom zadovážiť zmluvu medzi dodávateľom a odberateľom*“. Opakovane bolo potrebné v napadnutom konaní urgovať správy a listiny od žalobcu a tiež od tretej osoby. Okresný súd uviedol, že žalobca zmaril jedno z nariadených pojednávaní tým, že mu len jeden deň pred jeho konaním oznámil, že ním požadované doklady nie je schopný predložiť. Vzhľadom na to, že sťažovateľka v napadnutom konaní namietala správnosť účtovanej výšky odberu, bol okresný súd nútený skúmať skutočnú výšku odberu, ktorej preukázanie bolo komplikovanou skutkovou okolnosťou vzhľadom na poruchu meradla. Okresný súd ďalej poukázal na to, že v napadnutom konaní bolo potrebné ustáliť aj mieru zodpovednosti jednotlivých strán sporu.

4.2 Okresný súd uviedol, že časové odstupy medzi jednotlivými pojednávaniami vznikli na základe objektívnych dôvodov na jeho strane, keďže v rokoch 2014 – 2015 sa realizovala najprv prístavba k starej časti budovy tohto súdu a v rokoch 2018 – 2019 bola realizovaná rekonštrukcia starej časti budovy tohto súdu. V týchto obdobiach mal okresný súd k dispozícii nižší počet pojednávacích miestností, v dôsledku čoho mali jednotliví

sudcovia okresného súdu nižší počet pojednávacích dní. Obdobie trvajúce 18 mesiacov, počas ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde, podľa okresného súdu nie je možné vyhodnotiť ako nečinnosť či prietahy spôsobené okresným súdom. V tejto súvislosti poukázal aj na nadmernú zaťaženosť okresného súdu, ktorá podľa neho mala taktiež vplyv na jednotlivé časové odstupky medzi procesnými úkonmi okresného súdu v tejto veci.

4.3 Okresný súd potvrdil, že sťažovateľka podľa neho neprispela k prietahom vzniknutým v tomto konaní, keďže na jeho výzvy reagovala vždy riadne a včas. Na strane žalobcu je podľa okresného súdu potrebné naopak konštatovať, že podstatným spôsobom sťažuje priebeh napadnutého konania, pretože napriek opakovaným výzvam tohto súdu nepredložil riadne a včas požadované listiny. Okresný súd následne konštatoval, že obdobný prístup, ako je prístup žalobcu, zvolili na jeho výzvu aj tretie osoby.

4.4 Od zrušenia prvého rozsudku okresného súdu uplynuli už takmer dva roky a predmetná vec nebola okresným súdom dosiaľ rozhodnutá, avšak z obsahu chronológie spisu v tejto veci podľa okresného súdu vyplýva, že počas uvedeného obdobia tento súd zadovožoval listiny a dôkazy potrebné pre rozhodnutie a posledné pojednávanie odročil na účel zadováženia ďalších podkladov pre rozhodnutie.

4.5 Okresný súd poukázal ďalej na to, že sťažovateľka výšku ňou požadovaného zadost'učinenia, ktoré si uplatňuje, osobitne neodôvodnila, preto sa k nej nevedel vyjadriť. Podľa okresného súdu však v predmetnej veci nie je možné ustáliť, že došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a preto jej ústavnú sťažnosť nepovažuje za dôvodnú.

4.6 V prípade, ak by ústavný súd posúdil nárok sťažovateľky na priznanie nemajetkovej ujmy ako dôvodný, okresný súd poukázal na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 471/2012 a následne ústavnému súdu navrhol, aby pri určení jej výšky prihliadol na niekoľkoročnú nadmernú zaťaženosť okresného súdu, ktorý opakovane najmenej od roku 2010 patrí medzi súdy najviac zaťažené, medzi súdy s najvyšším nápadom na jedného sudcu a tiež medzi súdy s najvyšším počtom vybavených vecí. Uvedenú okolnosť navrhol okresný súd vyhodnotiť ako okolnosť hodnú osobitného zreteľa pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia. Ako dôkaz pripojil v tejto súvislosti dve tabuľky o prehľade nápadu a prehľade vybavených vecí v porovnaní s celoslovenským priemerom za roky 2010 až 2018, z ktorých vyplýva zaťaženosť

okresného súdu. Vo vzťahu k rozhodovaniu o výške finančného zadost'učinenia okresný súd ústavnému súdu navrhol, aby prihliadol taktiež na skutočnosť, že vo veci bolo na 25. február 2020 nariadené pojednávanie, ďalej na skutočnosť, že dĺžka konania bola ovplyvnená aj správaním a konaním žalobcu, ako aj na zložité skutkové okolnosti veci a samotnú výšku hodnoty sporu. V závere okresný súd uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

5. Ústavný súd zaslal vyjadrenie okresného súdu právnej zástupkyňi sťažovateľky s možnosťou zaujatia stanoviska k nemu v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila k stanovisku okresného súdu podaním z 19. februára 2020, v ktorom vo vzťahu k okresným súdom popísaným procesným úkonom poukázala na to, že k vytvoreniu želateľného stavu právnej istoty dochádza až konečným právoplatným rozhodnutím súdu vo veci a existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní nemôže sám osebe vylúčiť ani fakt, že v predmetnej veci okresný súd určité úkony vykonal, a to bez ohľadu na ich počet. V tejto súvislosti sťažovateľka taktiež zdôraznila, že predmetné konanie trvá celkovo už viac ako šesť rokov.

5.1 Sťažovateľka následne poukázala na zákonné povinnosti súdu a sudcu vyplývajúce z čl. 17 Civilného sporového poriadku. Pripomenula, že aj okresný súd vo svojom vyjadrení potvrdil, že sťažovateľka k priet'ahom v konaní neprispela, zároveň ale zdôraznila, že na jej ťarchu nemôže byť pripísaná ani nadmerná niekoľkoročná zaťaženosť okresného súdu a ani úmyselné sťažovanie postupu okresného súdu zo strany žalobcu, ktorý opakovane svojím postupom prispel k vzniku priet'ahov v napadnutom konaní. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že okresný súd disponuje zákonnými prostriedkami, ktorými môže priet'ahom v konaní zabrániť, avšak v napadnutom konaní ich nevyužil. Okresný súd podľa nej postupuje v predmetnej veci opačne, keďže od strán sporu, v rozpore s ustanoveniami o sudcovskej koncentrácii konania, neustále nadbytočne vyžaduje nové podklady a dôkazy, ktoré žiadna zo strán sporu nenavrhol, a podľa sťažovateľky ani nie sú pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné. Sťažovateľka ďalej uviedla, že tieto dôkazy mohli byť v napadnutom konaní zabezpečené navyše oveľa skôr, a taktiež konštatovala, že žalobca v napadnutom konaní neunesol dôkazné bremeno.

5.2 Sťažovateľka následne uviedla, že naďalej trvá na svojom tvrdení, že v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu vznikli v napadnutom konaní neodôvodnené prietahy, v dôsledku ktorých sa toto konanie neprimerane predĺžilo, čím došlo k porušeniu ňou označených práv. V súvislosti s argumentáciou okresného súdu týkajúcou sa niekoľkoročnej nadmernej zaťažnosti okresného súdu sťažovateľka poukázala na závery predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu uvedené v rozhodnutí vo veci sp. zn. III. ÚS 337/2017, podľa ktorej táto zaťažnosť nezavahuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Navyše, podľa sťažovateľky v predmetnom konaní okresný súd začal vyvíjať pravidelnú aktivitu v podobe nariadovania pojednávania a vyžadovania (nadbytočných) dôkazov až po podaní ústavnej sťažnosti, t. j. po viac ako šiestich rokoch od podania návrhu na začatie konania.

5.3 Sťažovateľka považuje vyjadrenie okresného súdu len za spôsob, akým sa snaží tento súd obhájiť prietahy v konaní, a teda svoju pasivitu a nezákonnosť rozhodnutí rôznymi inými komplikáciami, ktoré však nemožno pripísať na jej ťarchu. Sťažovateľka uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci a v plnom rozsahu trvá na svojich nárokoch špecifikovaných v petite ústavnej sťažnosti.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

7. Ústavný súd vychádzal pri svojom rozhodovaní z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu. Vzhľadom na to, že obaja účastníci tohto konania vo svojich podaniach identicky popísali aj chronologický priebeh napadnutého konania, v obsahu tohto

rozhodnutia ústavný súd uviedol len základný stručný prehľad priebehu napadnutého konania.

7.1 Pôvodný žalobca podal 12. septembra 2013 proti sťažovateľke žalobu o zaplatenie sumy 548,45 € s prísl. z titulu nedoplatku za spotrebu plynu. Okresný súd 13. septembra 2013 vyzval pôvodného žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku (zaplatil 30. septembra 2013). Platobným rozkazom z 3. októbra 2013 okresný súd zaviazal sťažovateľku na zaplatenie žalovanej pohľadávky. Sťažovateľka podala 30. októbra 2013 odpor proti platobnému rozkazu. Okresný súd 5. novembra 2013 vyzval pôvodného žalobcu na vyjadrenie k odporu (vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 21. novembra 2013). Pôvodný žalobca bol 27. januára 2014 okresným súdom vyzvaný na opravu podania z 21. novembra 2013, ktoré bolo nejasné, čo sa týka úrokov z omeškania (vyjadrenie doručené okresnému súdu 13. februára 2014).

7.2 Uznesením z 25. marca 2014 okresný súd čiastočne zastavil konanie, čo sa týka istiny 81,52 € s príslušenstvom. Pojednávanie uskutočnené 12. augusta 2014 okresný súd odročil na neurčito na účel opakovanej výzvy pôvodnému žalobcovi na ozrejmenie výšky žalovanej pohľadávky (výzvu okresný súd zrealizoval 22. septembra 2014 a odpoveď na ňu mu bola doručená 24. novembra 2014).

7.3 Okresný súd bez nariadenia ďalšieho pojednávania 20. januára 2015 vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Pôvodný žalobca podal 16. marca 2015 proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Od 29. apríla 2015 do 29. júna 2015 vykonal úkony súvisiace s predložením odvolania krajskému súdu.

7.4 Spis v predmetnej veci bol 31. júla 2015 predložený krajskému súdu, ktorý uznesením sp. zn. 24 Co 647/2015 z 30. novembra 2016 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresnému súdu bol spis vrátený 16. januára 2017.

7.5 Okresný súd 19. januára 2017 vyzval pôvodného žalobcu na predloženie zmluvy z 18. novembra 1998 a zároveň nariadil pojednávanie. Pôvodný žalobca 21. februára 2017 okresnému súdu oznámil, že postúpil pohľadávku uplatnenú v napadnutom konaní žalobcovi, a z tohto dôvodu navrhol zmenu strany sporu na strane žalobcu a zároveň odpovedal na výzvu okresného súdu z 19. januára 2017. Pojednávanie konané 28. februára 2017 okresný súd odročil na neurčito na účel rozhodnutia o zmene strany

sporu. Uznesením z 3. apríla 2017 okresný súd pripustil zmenu strany sporu tak, že na miesto pôvodného žalobcu vstúpil do konania žalobca. Okresný súd 2. júna 2017 nariadil pojednávanie na 5. september 2017. Pojednávanie uskutočnené 5. septembra 2017 bolo okresným súdom odročené na neurčito pre účel vyžiadania správy od SPP – distribúcia, a. s. (ďalej len „SPP – distribúcia“), a uloženia povinnosti sťažovateľke zabezpečiť dôkazy.

7.6 Okresný súd 20. októbra 2017 vyžiadal stanovisko od SPP – distribúcia na zdôvodnenie spôsobu výpočtu výšky pohľadávky uplatnenej v spore (výzva bola realizovaná až 29. novembra 2017 a urgovaná pod hrozbou poriadkovej pokuty 25. januára 2018). Sťažovateľka 21. novembra 2017 predložila okresnému súdu listinné dôkazy. SPP distribúcia 6. februára 2018 doručila stanovisko k výzve okresného súdu.

7.7 Okresný súd 27. marca 2018 zaslal vyjadrenie sťažovateľky žalobcovi na vyjadrenie (vypravené kanceláriou až 26. apríla 2018). Pokynom zo 7. septembra 2018 okresný súd nariadil pojednávanie. Pojednávanie uskutočnené 22. januára 2019 okresný súd odročil na neurčito na účel doplnenia správy od SPP – distribúcia, čo sa týka spôsobu vyčíslenia spotreby plynu (výzvu zrealizoval 31. januára 2019). Odpoveď na výzvu okresného súdu bola doručená zo strany SPP – distribúcia 14. februára 2019. Pokynom z 15. februára 2019 okresný súd nariadil pojednávanie na 7. máj 2019, avšak 2. mája 2019 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Pokynom z 15. mája 2019 bolo nariadené pojednávanie na 25. júl 2019. Ďalšie pojednávanie v predmetnej veci okresný súd uskutočnil 18. októbra 2019, ktoré bolo odročené na účel predloženia listinných dôkazov žalobcom na 14. január 2020. Žalobca v deň konania pojednávania 14. januára 2020 okresnému súdu oznámil, že požadované dôkazy nevie zabezpečiť, a preto bol okresný súd nútený pojednávanie odročiť na účel vyžiadania týchto listín od SPP – distribúcia na 25. február 2020.

7.8 Dňa 25. februára 2020 okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok.

IV.

Právomoc ústavného súdu a východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

10. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

V.

Záverý ústavného súdu týkajúce sa otázky porušenia sťažovateľských práv

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

16. Pri posudzovaní prvého kritéria – skutkovej a právnej zložitosti veci dospel ústavný súd rovnako ako sťažovateľka a okresný súd k záveru, že rozhodovanie o žalobe na zaplatenie pohľadávky vzniknutej na základe zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu nemožno vyhodnotiť ako vec právne zložitú.

16.1 Okresný súd namietal, že po stránke skutkovej v napadnutom konaní ide o vec zložitú, s prihliadnutím na potrebu zadováženia viacerých listinných dôkazov nielen od žalobcu, ale i zo strany tretích osôb. Podľa zistenia ústavného súdu dokazovanie v predmetnej veci bolo založené predovšetkým na stranami sporu predložených listinných

dôkazoch, výsluchoch strán sporu a zabezpečení dôkazov od tretej osoby. Keďže je to práve okresný súd, ktorý disponuje procesnými prostriedkami na zabezpečenie súčinnosti jednotlivých strán sporu, resp. tretích osôb v konaní (pozri § 53 ods. 1 OSP, tohto času § 102 ods. 1 CSP), ústavný súd sa v tomto prípade nestotožnil so záverom okresného súdu a, naopak, musí konštatovať, že nezistil v napadnutom konaní také okolnosti, ktoré by mohli byť dôvodom na konštatovanie skutkovej zložitosti tejto veci. Z uvedeného vyplýva, že skutková ani právna zložitost' tejto veci nie je spôsobilá ospravedlniť celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Pozornosti ústavného súdu pritom neušlo, že okresný súd, počnúc 1. júnom 2016, keď nadobudol účinnosť nový Civilný sporový poriadok, dôsledne nevyužil ním upravené procesné inštitúty na zabezpečenie plynulého a efektívneho priebehu súdneho konania vrátane prospektívnej sudcovskej koncentrácie konania (§ 470 ods. 1 a 2 CSP), čo následne malo vplyv aj na jeho celkovú dĺžku.

17. Pri hodnotení doterajšieho priebehu namietaného konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sa sťažovateľky ako strany tohto konania, ústavný súd rovnako ako účastníci tohto konania uzavrel, že sťažovateľka k predĺženiu napadnutého konania žiadnym spôsobom neprispela.

18. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, vychádzajúc pritom predovšetkým z podrobného prehľadu procesných úkonov zo súdneho spisu v tejto veci. Na základe uvedeného dospel k záveru, že samotný priebeh napadnutého konania nebol poznačený výraznými obdobiami nečinnosti, ktoré by mali zásadný vplyv na celkovú dĺžku tohto konania.

18.1 Napadnuté konanie ale vykazuje znaky výrazne neefektívneho postupu okresného súdu ako pri vykonávaní jednotlivých procesných úkonov, tak aj pri samotnom rozhodovaní okresného súdu. V súvislosti s týmto konštatovaním ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že okresný súd v predmetnom konaní vykonával jednotlivé jednoduché procesné úkony, ktoré bolo možné vykonať koncentrovane, postupne po sebe s dlhým časovým odstupom medzi nimi, v dôsledku čoho okresný súd síce zdanlivo vykazoval činnosť, avšak reálne v napadnutom konaní dochádzalo k jeho predlžovaniu [napr. približne 5-mesačné obdobie trvajúce od 3. apríla 2017 (vydanie uznesenia okresným

súdom o pripustení zmeny žalobcu v konaní) až do 5. septembra 2017 (uskutočnenie pojednávania okresným súdom, ktoré nariadil pokynom z 2. júna 2017), 9 mesačné obdobie trvajúce od 27. marca 2018 (okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľky žalobcovi) trvajúce až do 22. januára 2019 (pokyn uskutočniť úkony súvisiace s nariadením pojednávania zo 7. septembra 2018), približne 6-mesačné obdobie trvajúce od 31. januára 2019 (okresný súd zaslal výzvu tretej osobe) trvajúce až do 12. júna 2019 (pokyn vykonať úkony súvisiace s nariadením pojednávania daný 15. februára 2019 na 7. máj 2019, ktoré bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne neskôr preodročené na 12. jún 2012).

18.2 V súvislosti s neefektívnou činnosťou okresného súdu ústavný súd poukazuje taktiež na rozhodovaciu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom vo veci samej meritórne rozhodol rozsudkom z 20. januára 2015, pričom dôvodom zrušenia tohto rozsudku okresného súdu bolo, že okresný súd žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom tým, že ho nepoučil v zmysle § 120 ods. 4 OSP, zároveň ale bol jeho postup po podaní odporu sťažovateľky krajským súdom označený za „*chaotický*“ a skutkové závery, ku ktorým dospel okresný súd vo svojom rozhodnutí, považoval krajský súd za nejasné a nepresvedčivé. Z uvedeného je zrejmé, že k zrušeniu uvedeného rozsudku z 20. januára 2015 došlo nielen v dôsledku jeho nedôsledného procesného postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ale aj v dôsledku nedostatkov skutkových záverov a na nich založeného právneho posúdenia. Na základe uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že aj meritórne rozhodnutie okresného súdu v napadnutom konaní a jemu predchádzajúci postup možno označiť ako neefektívnu činnosť spôsobujúcu predĺženie uvedeného konania.

18.3 Spis v predmetnej veci bol predložený krajskému súdu v súvislosti s rozhodovaním o odvolaní žalobcu proti rozsudku z 20. januára 2015 na obdobie trvajúce od 31. júla 2015 do 30. novembra 2016 približne 15 mesiacov, t. j. približne 1 rok a 3 mesiace.

18.4 V závere ústavný súd konštatuje, že z preskúmania napadnutého konania je zrejmé, že bolo poznačené predovšetkým neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorá predĺžila celkovú dĺžku napadnutého konania trvajúceho už viac ako 6 rokov. Okresný súd v napadnutom konaní nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k urýchlenému odstráneniu stavu právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľka nachádzala.

18.5 V tejto súvislosti ústavný súd pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

18.6 Nadväzujúc na argumentáciu okresného súdu v tomto konaní, spočívajúcu v objektívnych okolnostiach prestavby budovy okresného súdu a nadmernej zaťažnosti okresného súdu, ústavný súd opätovne odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), pripomínajúc, že skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

18.7 S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu vo všetkých fázach konania nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty s'ťažovateľky, a preto nie je zlučiteľný s jej základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

19. Vychádzajúc z argumentácie uvedenej v bode 17 až 19, ústavný súd dospel k názoru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky a pretože predmetná vec v čase rozhodovania ústavného súdu nebola právoplatne skončená, prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1/2014 konal bez zbytočných prietáhov.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ktoré odôvodnila poukázaním na dlhodobý stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

26. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak dáva za pravdu obrane okresného súdu, že suma požadovaná sťažovateľkou nie je primeraná okolnostiam prípadu, keďže cenu práva, resp. hodnotu sporu, ktorá je predmetom napadnutého konania, nemožno označiť za takú, ktorá by mohla mať nepriaznivý existenčný, resp. zničujúci dopad na samotnú sťažovateľku či jej kvalitu života. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

27. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci (skutkovú a právnu zložitosť veci vrátane hodnoty sporu, ako aj neefektívny postup okresného súdu), ústavný súd považoval priznanie sumy 500 € za primerané (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

28. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

29. Ústavný súd priznal úhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné vyjadrenie sťažovateľky) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (2 x 163,33 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,80 €) a úhrada za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 (177 €) spolu s režijným paušálom (10,62 €) a daňou z pridanej hodnoty v sume 20 % predstavuje sumu trov konania celkom 640,66 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Priznanú sumu predstavujúcu úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky [REDAKOVANÉ], v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu